

Secundària
BambúLector

Guia de lectura adaptada
al model educatiu de les
competències i les directrius
de PISA.

Remei Barberà Gomis

Conte de Nadal

Charles Dickens

Nom

Centre

Estrofa primera: L'espectre d'en Marley (pàg. 9-34)

1 Fixant-te en el text i en la llista de personatges de la pàgina 8, escriu el nom dels personatges següents, que apareixen en aquesta primera estrofa.

- Protagonista del relat, canvista de professió: _____
- Soci mort del protagonista, que reapareix com a espectre: _____
- Empleat del protagonista: _____
- Nebot del protagonista, que no aconsegueix contagiar-li l'alegria del Nadal: _____

2 L'acció de l'estrofa primera transcorre en dos espais principals i en dos més de secundaris. Ordena'ls cronològicament i associa-hi la idea que aporta cadascun:

Espais: Casa de l'Scrooge. / Carrer principal. / Despatx de l'Scrooge. / Taverna.

Idees: Contrast entre rics i pobres. / Insensibilitat de l'Scrooge. / Melancolia. / Avís sobrenatural.

Pàgines	Espai	Idea
9-20	_____	_____
18-19 espai secundari	_____	_____
20 espai secundari	_____	_____
20-34	_____	_____

3 A les pàgines 10-11 hi ha un retrat del protagonista, l'Ebenezer Scrooge. Es tracta d'una caricatura. Quins mots exactes utilitza Dickens per descriure'l?

Trets del caràcter

«Ah!, era del puny estret, ell. Era espremedor _____

 _____ com una ostra.»

Trets físics

nas _____	galtes _____	posat _____
ulls _____	llavis _____	cap, celles i barba _____

4 L'Scrooge es mostra, en aquesta primera estrofa, completament contrari a la celebració del Nadal. A qui adreça les paraules següents?

1 «Bon Nadal! A fer punyetes, el bon Nadal.» (pàg. 13) _____

2 «No m'alegro jo per Nadal [...]». (pàg. 17) _____

3 «Valenta excusa per alleugerir la butxaca d'un home cada vint-i-cinc de desembre!» (pàg. 20)

5 En la conversa de l'Scrooge amb el seu nebot, busca-hi...

• un exemple d'ironia en boca de l'Scrooge: _____

• un efecte de comicitat: _____

6 Cap al final d'aquesta primera part, hi ha un passatge on s'anuncia l'estructura que seguirà el relat a partir d'aquí.

a Explica'n breument el contingut.

b Creus que és un bon moment per fer-ho?
Argumenta la resposta.

Estrofa segona: El primer esperit (pàg. 35-60)

7 A l'estrofa segona apareixen personatges nous. Explica qui són.

- Fan: _____
- El senyor Fezziwig: _____
- Dick Williams: _____
- Belle: _____

8 En aquesta estrofa segona, el primer esperit porta l'Scrooge a episodis del seu passat. Parlant del senyor Fezziwig, el protagonista diu:

«Ell té el poder de fer-nos feliços o infeliços, de fer que la nostra feina sigui agradable o desagradable, un plaer o un disgust. Es pot dir que el seu poder rau només en paraules i mirades, en coses tan tènues i insignificants que es fa impossible sumar-les o restar-les. I què? La felicitat que atorga és tan gran com si costés una fortuna.» [pàg. 54]

Explica amb les teves paraules què vol dir l'Scrooge i si estàs d'acord o no amb la seva opinió.

9 El primer esperit mostra a l'Scrooge escenes de Nadal del seu passat i ho fa per ordre cronològic. Omple la taula completant les oracions que ho resumeixen.

pàg. 42-48	A l'escola: _____ _____
pàg. 48-54	En un magatzem d'una ciutat: _____ _____
pàg. 54-57	A l'aire lliure: _____
pàg. 57-59	En una cambra acollidora: _____ _____

- 10 Les escenes del passat que el primer esperit mostra a l'Scrooge fan que comenci a reaccionar. Completa els fragments del text amb les seves paraules exactes.

(Després de la visió del nen a l'escola)

«—Què passa? —va preguntar l'esperit.

—No res —digué l'Scrooge—. No res. Anit hi havia un noi que cantava una nadala davant de casa meva. M'agradaria _____» [pàg. 46]

(Després de la visió del ball a casa dels Fezziwig)

«—Què passa? —va preguntar l'espectre.

—Res de particular —digué l'Scrooge.

—Alguna cosa passa —va insistir l'espectre.

—No —digué l'Scrooge—. No, només que m'agradaria _____
_____» [pàg. 54]

- 11 El **diàleg** és el tipus de discurs que expressa la veu dels personatges a través de les seves converses. Passa a l'estil indirecte les paraules de Belle i l'Scrooge.

«—És possible que això que et dic, [...] et faci mal durant un temps, [...] i després te n'oblidaràs de bon grat com d'un somni infructuós del qual has tingut la sort de despertar. Et desitjo que siguis feliç en la vida que has triat!

Ella se'n va anar, i se separaren per sempre.

—Esperit —digué l'Scrooge—, no em mostris res més! Porta'm a casa. Per què gaudeixes torturant-me?»

- La noia va dir que _____

- Ella també li va desitjar que _____
- L'Scrooge va demanar a l'esperit que _____
- Finalment, li preguntà _____

- 12 Com aconsegueix l'Scrooge desempallegar-se del primer esperit al final de l'estrofa segona?

Estrofa tercera: El segon esperit (pàg. 61-94)

13 El segon esperit porta l'Scrooge a diferents indrets i li ensenya escenes del Nadal present. Omple la taula situant les escenes per ordre.

- Dos homes en un far es desitgen bon Nadal.
- Celebració del Nadal a la llar de Bob Cratchit.
- El nebot de l'Scrooge, la seva dona i uns amics celebren el Nadal.
- En un vaixell tenen pensaments relacionats amb el Nadal.
- Un vell miner canta una cançó de Nadal a la seva família.

pàg. 72-81	_____
pàg. 82	_____
pàg. 84	_____
pàg. 84-85	_____
pàg. 85-92	_____

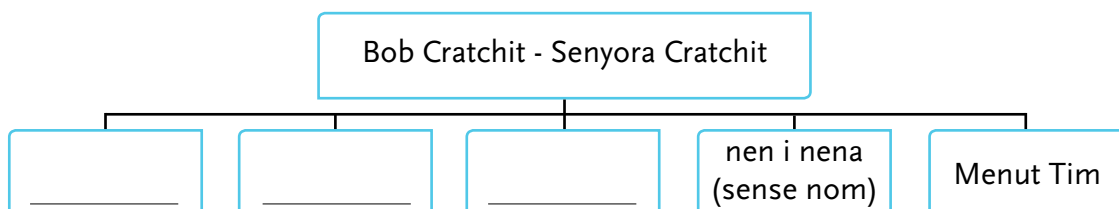
14 Llegeix aquesta descripció dels carrers de la ciutat el matí de Nadal: busca-hi dues metàfores i explica el canvi de significat que és a l'origen d'aquestes dues figures retòriques.

«Les façanes de les cases es veien prou negres, i les finestres més negres encara, en contrast amb el llençol blanc i llis de neu damunt les teulades, i la neu més bruta en terra. La darrera acumulació havia estat llaurada amb grans solcs per les rodes pesants dels carros i tartanes [...]» [pàg. 65]

- 1a metafora: _____

- 2a metafora: _____

15 Omple el quadre genealògic de la família Cratchit, una de les dues famílies protagonistes d'aquesta estrofa tercera.

- 16** A casa de la família Cratchit, arriba el pare amb el fill més petit damunt les espatlles. Quina és la intenció de l'autor, Charles Dickens, en presentar aquest personatge i, sobretot, en fer-ho de la manera que ho fa?

«Ai las, el Menut Tim, que havia de dur una crossa xicona, i les seves cametes aguantades per un aparell de ferro.

–[...] M'ha dit, quan veníem cap a casa, que esperava que la gent el veiés a l'església, perquè ell era un esguerrat, i que podia ser agradable per als altres recordar, precisament el dia de Nadal, qui va fer que els captaires coixos caminessin, i que els qui eren cecs, hi veiessin.»
[pàg. 74-75]

- 17** Compara la visita de l'Scrooge a casa del seu empleat i a casa del seu nebot. Detecta dues semblances:

a Valoració general del missatge que es desprèn de totes dues visites.

b Detall significatiu que es repeteix en totes dues.

- 18** Al final d'aquesta estrofa tercera, surten dos infants dels plecs de la roba del segon esperit: el noi és la Ignorància; la noia, la Necessitat. Quan l'Scrooge pregunta si no tenen ni refugi ni recursos, l'esperit respon:

«—No hi ha presons? —va dir l'esperit, girant-se cap a ell per darrer cop **amb les seves pròpies paraules**—. No hi ha asil de vells?» [pàg. 94]

En quin altre moment havia pronunciat l'Scrooge unes paraules similars? En quin context?

Estrofa quarta: L'últim esperit (pàg. 95-118)

19 Les escenes que veu l'Scrooge acompanyat de l'últim esperit estan desordenades. Indica en quin ordre se succeeixen en el relat.

___	A la casa dels Cratchit el Menut Tim agonitza envoltat de la seva família.
___	Un petit grup d'homes de negocis diuen que al funeral d'un mort hi anirà poca gent.
___	Una parella gairebé arruïnada s'assabenta que el seu creditor ha mort.
___	Al cementiri, Scrooge veu la seva pròpia tomba i suplica poder canviar les coses.
___	La mortalla tapa la cara del cos d'un home mort que jeu sense que ningú el plori.
___	La dona de fer la neteja, la bugadera i l'enterramorts venen les pertinences del difunt.

20 Fixem-nos en l'escena que té lloc en una botiga de poca categoria «on es comprava ferro, roba vella, ampolles, ossos i freixura». Relaciona cada personatge amb la seva definició, i després, amb els articles que vol vendre; en acabat, respon la pregunta.

- A**
1 Joe	▶	◀ a	Entra d'amagat amb un farcell pesant.
2 Dona de fer la neteja	▶	◀ b	Bugadera ben carregada.
3 Senyora Dilber	▶	◀ c	Home vestit de negre descolorit.
4 Enterramorts	▶	◀ d	Comprador d'articles robats, de gairebé setanta anys.

- B**
1 Enterramorts	▶	◀ a	Cortines i llençols del llit del mort, i la camisa que portava posada el cadàver.
2 Senyora Dilber	▶	◀ b	Un o dos segells, una capsa de llapis, un parell de botons de màniga i un fermall de no gaire valor.
3 Dona de fer la neteja	▶	◀ c	Llençols, tovalloles, unes quantes peces de roba, dues culleres de plata, un parell de pinces per al sucre i unes quantes botes.

C Com justifiquen aquests personatges el robatori de tots aquests articles? Escriu alguna de les oracions que ells mateixos pronuncien.

- 21** La descripció és el tipus de discurs menys freqüent en aquesta obra literària, però a l'estrofa quarta n'hi ha una del cementiri, l'últim lloc on van l'Scrooge i el tercer esperit.

«Un cementiri. Aquí, doncs, l'home menyspreable de qui encara havia d'esbrinar el nom, descansava sota terra. Era un lloc respectable. Voltat de cases; tot cobert de gespa i males herbes, la creixença de la vegetació de la mort, no de la vida; atapeït amb massa enterraments; gras en el seu apetit replet. Un lloc respectable!» [pàg. 115]

a Quin és l'estil utilitzat? _____

b Què s'aconsegueix amb aquesta manera de descriure? _____

- 22** L'espectre assenyala aleshores una tomba a l'Scrooge i aquest s'hi apropa tremolós, pensant que és la d'algú altre. Escriu el paràgraf exacte en què s'adona que és la seva.

- 23** Al final de l'estrofa, l'Scrooge diu que vol viure d'una altra manera. Creus que és possible un canvi de vida tan radical?

«—[...] Assegura'm que encara puc canviar aquestes ombres que m'has ensenyat per una altra vida!» [pàg. 116]

Estrofa cinquena: Conclusió (pàg. 119-127)

24 Un element molt important en els textos narratius és el temps.

Temps històric o extern	Temps narratiu o intern
És l'època en la qual l'autor situa els fets del relat.	És la quantitat de temps que dura l'acció narrada.

Segons l'espectre d'en Marley, les tres aparicions haurien tingut lloc les tres nits següents a la nit de Nadal, però a l'última estrofa Charles Dickens diu, en boca del seu protagonista:

«—És Nadal! —es va dir l'Scrooge—. No me l'he perdut. Els esperits ho han fet tot en una nit. Poden fer el que més els plagui. I tant que poden. És evident que poden.» [pàg. 121]

Quin és, doncs, el temps narratiu o intern d'aquesta obra? _____

25 Al començament de l'estrofa cinquena i última, l'alegria de l'Scrooge és immensa, perquè s'adona que té l'oportunitat de canviar el seu destí. La utilització d'interjeccions i exclamacions és contínua. Extreue-ne uns quants exemples de la novel·la?

26 Acaba les oracions que descriuen la nova actitud del protagonista.

pàg. 122	Compra un gall dindi enorme i l'envia, de manera anònima, a _____ _____
pàg. 123	Troba l'home que havia anat a la seva oficina el dia anterior i _____ _____
pàg. 124	Anant pel carrer _____ _____
pàg. 125	Va a casa del seu nebot i _____ _____

- 27** En tot text literari hi ha la **forma** (com està escrit) i el **contingut** (el que s'hi diu). Identifica les **figures literàries o retòriques** d'aquests fragments i subratlla els mots que les formen.

«Em sento tan lleuger com una ploma, feliç com un àngel, i content com un col·legial.»

«Va córrer cap a la finestra, la va obrir i va treure el cap a fora. Ni boira ni boirina; un fred clar, brillant, jovial, colpidor [...]»

«[...] aquella va ser una riallada esplèndida, una riallada d'allò més gloriosa. El pare d'una gran línia de riallades brillants!»

«Va ser tan bon amic, tan bon patró i tan bon home com cap altre en tota la vella ciutat, ni en cap altra ciutat, vila o veïnat del vell món sencer.»

«Tenia les mans contínuament ocupades palpant els seus vestits; [...] els amagava, fent-los còmplices de tota mena d'extravagàncies.»

- 28** El llenguatge d'aquesta última part del llibre és molt expressiu, podríem dir que s'ha contagiats de l'alegria que experimenta el protagonista. Indica el significat de les locucions següents:

<i>de vint-i-un botó</i> [pàg. 123]	_____
<i>a carretades</i> [pàg. 123]	_____
<i>a cau d'orella</i> [pàg. 123]	_____
<i>de cap de les maneres</i> [pàg. 125]	_____
<i>de tot cor</i> [pàg. 125]	_____
<i>de bat a bat</i> [pàg. 125]	_____
<i>en un tres i no res</i> [pàg. 126]	_____
<i>amb escreix</i> [pàg. 127]	_____

Qüestions generals sobre *Conte de Nadal*

- 29** El narrador d'aquesta obra de Charles Dickens és força original i imprevisible. Llegeix els fragments següents, indica de quin tipus és el narrador i comenta la manera d'expressar-se.

«Per començar en Marley era mort. En això no hi havia cap dubte. [...]

Per tant, em permetreu repetir, emfàticament, que en Marley era tan mort com un clau de porta. ¿Ho sabia, l'Scrooge, que en Marley era mort? Naturalment que sí. ¿Com podia ser d'altra manera?» [pàg. 9]

«La rialla continguda amb què va dir aquests mots, i la rialla continguda amb què va pagar el gall dindi, i la rialla continguda amb què va pagar el cotxe, i la rialla continguda amb què va recompensar el noi, només van ser sobrepassades per la rialla continguda amb què es va asseure, sense alè, altre cop a la seva cadira, i va continuar rient fins a plorar.» [pàg. 122]

«No va tenir més relacions amb els esperits, i va viure sempre més segons el principi de total abstinència, i sempre es va dir d'ell que sabia, com el millor dels homes vius, com celebrar bé un Nadal. Tant de bo això mateix es pogués dir de nosaltres, i que nosaltres ho poguéssim dir dels altres! I bé, tal com deia el Menut Tim, que Déu ens beneeixi, a tots i cadascun de nosaltres!» [pàg. 127]

- 30** Completa el quadre de l'estructura de la novel·la amb els mots donats.

futurs, nus, actitud, present, desenllaç, conversió, passats, plantejament		
_____	Estrofa primera	Introducció i mala _____ de l'Scrooge.
_____	Estrofa segona	Nadals _____ de l'Scrooge.
	Estrofa tercera	Nadal _____ de l'Scrooge.
	Estrofa quarta	Nadals _____ de l'Scrooge.
_____	Estrofa cinquena	Conclusió i _____ de l'Scrooge.

- 31** Compara les il·lustracions de les pàgines 23 i 128, i explica les diferències entre l'Scrooge del començament del llibre i el que clou l'obra, clarament manifestes als dibuixos de Pep Montserrat.

- 32** Els tres esperits que s'apareixen a l'Scrooge són els qui provoquen el seu canvi d'actitud. Omple el quadre següent amb les dades que els diferencien.

Dia i hora en què s'apareix	Esperit	Color predominant
<hr/> <hr/>	<hr/>	<hr/>
<hr/> <hr/>	<hr/>	<hr/>
<hr/> <hr/>	<hr/>	<hr/>

- 33** Tenint en compte la informació del quadre de l'activitat anterior, què creus que simbolitza cada esperit?

Esperit	Interpretació
<hr/>	<hr/>
<hr/>	<hr/>
<hr/>	<hr/>

Fem treballar els músculs de l'escriptura!

- ▮ Escull una de les opcions següents com a argument per a la teva creació textual:

- Llegeix el fragment següent i, tot seguit, comenta i argumenta l'afirmació que es proposa.

«[L'Scrooge i el segon esperit] Van veure moltes coses, i van anar molt lluny, i van visitar moltes cases, i sempre amb un final feliç. L'esperit s'aturava al costat dels malalts, i ells se sentien feliços; dels que vivien en terres llunyanes, i se sentien molt a prop de casa; dels que lluitaven, i es resignaven plens d'esperança; si s'aturava al costat dels pobres, se sentien rics. A les cases de caritat, als hospitals, a les presons, en tots els refugis de la misèria, on l'home orgullós de la seva breu autoritat no havia pogut prohibir l'entrada ni barrar la porta a l'Esperit, hi deixava la seva benedicció i instruïa l'Scrooge en els seus preceptes.» [pàg. 92]

Afirmació: Festes com el Nadal desperten en les persones sentiments i actituds positius que no se solen manifestar durant la resta de l'any.

- Al final de l'estrofa tercera, dels plecs de la roba del segon esperit surten dos infants: un nen i una nena. Llegeix l'explicació que en fa l'esperit i escriu un text relacionant-ho amb els drets de la infància i la seva importància per a la construcció d'una societat justa i bona.

«—Són fills dels Homes —va repetir l'esperit, mirant-se'ls—. I se m'aferren, perquè se senten queixosos dels seus pares. Aquest noi és la Ignorància. Aquesta noia, la Necessitat. Tingue'ls lluny de tu... » [pàg. 94]

A l'entorn de... «Dickens»

(activitats associades al quadern documental)

A Completa la fitxa biogràfica de Charles Dickens, amb la informació següent:

- 1 Charles Dickens va néixer _____
- 2 A la Cambra dels Comuns va treballar _____
- 3 Va començar a publicar en _____
- 4 Va viatjar als _____
- 5 Féu conferències i _____

B Charles Dickens va destacar en un gènere anomenat «novel·la per entregues» i hi va donar categoria literària, ja que fins aleshores no tenia gaire consideració. En què consisteix aquest gènere? Què comportava per a l'autor, a vegades? Explica'n casos concrets.

C Relaciona les obres principals de Charles Dickens amb els seus arguments.

<i>Oliver Twist</i>	_____	a Un nen orfe fugí de l'internat on l'havien enviat i passa una sèrie de vicissituds a Londres i a Dover.
<i>Nicholas Nickleby</i>	_____	b Un vell contrari a la celebració del Nadal rep la visita d'uns esperits que el fan canviar d'actitud.
<i>La petita Nell</i>	_____	c Història d'una noia, filla d'un home que és a la presó, que s'enamora d'un altre home que també hi anirà.
<i>David Copperfield</i>	_____	d Un nen orfe pateix condicions molt dures en diversos orfenats i acaba fent de lladregot a Londres.
<i>La petita Dorrit</i>	_____	e Una noia de 14 anys i el seu avi perden una botiga d'antiguitats i es converteixen en captaires.
<i>Conte de Nadal</i>	_____	f Després de la mort del seu pare, el jove Nicholas i la seva família es traslladen a Londres.

Editorial Casals
www.bambulector.com